

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yedinci inikat

29 . XI . 1943 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	24	sermayesinin tamamı Devlet tarafından ve-	
2. — Havale edilen evrak	24	rilmek suretiyle kurulan İktisadi Devlet	
3. — Beyanat	24	teşekküllerinin teşkilâtıyla idare ve mura-	
1. — Bazı vilâyetlerde vukua gelen yer-		kabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanunun	
depremi hakkında Dahiliye vekili Hilmi		5'nci maddesinin değiştirilmesine dair ka-	
Uran'ın beyanâtı	24-28	nun teklifi ve Muvakkat encümen mazba-	
4. — Müzakere edilen maddeler	28	tası (2/24)	28
1. — Bilecik mebusu Kasım Gülek'in			

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Bir kişinin ölüm cezasına çarptırılmasına dair olan mazbata kabul edildi.

Büyük Millet Meclisi 1943 mali yılı Şubat ve Mart ayları hesabı hakkındaki mazbata okundu. Pazartesi günü toplanılmak üzere inikada

nihayet verildi.

Reis Vekili
Bursa
E. Canitez

Kâtip
Samsun
N. Fırat

Kâtip
Kütahya
V. Uzgören

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyhalar

1. — Toprak mahsulleri vergisi kanununa ek kanun lâyihası (1/160) (Ziraat, Ticaret, İktisat, Maliye ve Bütçe encümenlerine);

Teklifler

2. — Tekirdağ mebusu Rahmi Apak ve iki arkadaşının « İnönü Armağanı » başlıklı kanun teklifi (2/25) (Maarif, Ziraat Millî Müdafaa, Dahiliye ve Bütçe encümenlerine);

Mazbatalar

3. — Bilecik mebusu Kasım Gülek'in, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi Devlet teşekküllerinin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Muvakkat encümen mazbatasını (2/24) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — Dr. M. Germen

KÂTIPLER : N. Baydar (Malatya), K. Turan (İsparta).

REİS — Celse açılmıştır. Söz Dahiliye vekilidir.

3. — BEYANAT

1. — Bazı vilâyetlerde vukua gelen yerdepremi hakkında Dahiliye vekili Hülmî Uran'ın beyanatı

DAHİLİYE V. H. URAN (Seyhan) — Arkadaşlar, Heyeti Celileye hakiki bir teessür içerisinde son zelzele tafsilâtı olarak şimdiye kadar aldığımız malûmatı arzedeceğim. Zelzele ayın 27 nci cumartesi, sabaha doğru saat bir buçukta oluyor. Çok geniş bir saha içinde ve hemen hemen yurdumuzu kaplar bir şekilde sarsıntı kendini hissettirmiştir. Nitekim Trabzon, İsparta, Elâzığ, Zonguldak, Giresun ve Yozgad'dan sarsıntı hakkında telgraflar gelmiştir. Fakat ölümü ve harabiyi mucip olan, yine geniş bir saha olmakla beraber Çankırı, Kastamonu, Çorum, Amasya, Samsun, Tokad, Sinop ve Ordu vilâyetleridir. Bu vilâyetlerde Adapazarı ve Hendek'ten Karadenize muvazi olarak temdit edilecek bir hatta tesadüf eden kasaba ve köyler en büyük teessürü görmüştür. Çankırı'nın Ilgaz, Kastamonu'nun Tosya, Kargı, Çorum'un Osmancık, Amasya'nın Merzifon, Gümüşhacıköy,

Samsun'un Havza ve Lâdik, Vezirköprü, Tokad'm Erbaa kazaları bu cümledendir.

Bunların hepsi, arzettiğim gibi, Karadeniz'e muvazi bir hat üzerinde tesbit ettiğimiz kasabalardır.

İlk alınan haberler; sahanın geniş olması ve köyleri de ihtiva etmiş bulunması itibariyle pek az zararı göstermiş iken maatteessüf müterakim malûmat bunu büyütülmüştür. Az çok harap olan binalar haricinde tamamen yıkılmış olan binalar vilâyet itibariyle şudur:

Çankırı'da 6 sı merkezde, 53 ü Ilgaz merkezinde, 358 i Ilgaz köylerinde olmak üzere 417 ev tamamen yıkılmıştır. Kastamonu'da 8 i merkezde, 2 si Taşköprü'de, 8 i Daday'da, 1 100 ü Tosya merkezinde, 400 ü Kargı'da olmak üzere 1 518 ev tamamiyle yıkılmıştır. Çorum'da; 109 u Çorum merkezinde, 55 i İskilip'te olmak üzere 164 ev yıkılmıştır. Çorum'da Osmancık kazası için sarıh bir rakam alamadık. Yalnız çarşı hariç olmak üzere binalar büyük mikyasta müteessir olmuştur. Amasya'nın Merzifon kazasında 1 162 ev tamamen yıkılmıştır. Samsun'un Ve-

zirköprü kazasının dörtte biri, Lâdik kasabasının üçte biri yıkılmıştır. Tokad'ta iki ev yıkılmıştır. Erbaa köylerinin (15) i tamamen, (38) i büyük mikyasta harap olmuştur. Sinob merkezinde (2), Boyabat'ta (28), Ayancık'ta (7) ki ceman (37) ev yıkılmıştır. Ordu'da (30) u merkezde, (27) si Ünye'de olmak üzere (57) ev yıkılmıştır. Bu suretle bütün yıkılan evlerin mecmuu (3 321) dir. Vezirköprü'nün dörtte biri ve Lâdik'in üçte biri olarak ifade olunan hasar dışında henüz sarîh bir şey alamadık. Maalesef ölü miktarını da arzedeğim:

Çankırı vilâyetinde; (86) sı Ilgaz, (2) si merkez köylerinde olmak üzere (88) vatandaş ölmüştür.

Kastamonu vilâyetinde; (577) Tosya'da, (200) Kargı'da, (7) Taşköprü'de, (9) Kastamonu merkezinde olmak üzere (797) kişidir.

Çorum'da; (432) Osmanek kazasında, (87) İspilip'te, (3) Çorum merkezinde olmak üzere vefat edenler (522) dir.

Amasya vilâyetinde; (170) Merzifon'da, (66) Amasya köylerinde, (51) Gümüşhacıköy'de olmak üzere (287) kişidir.

Samsun vilâyetinde; (332) Havza kazasında, (100) Lâdik'te, (160) Vezirköprü'de, (8) Bafra'da, (14) Kavak köylerinde, (4) Çarşamba'da, (8) Samsun merkezinde olmak üzere (527) vatandaşlar.

Tokad vilâyetinde; (492) Erbaa kazasında, (3) Tokad kazasında olarak (495) kişidir. Sinob'un Boyabat'ında (8), merkezinde bir vatandaş olarak (9) kişidir. Ordu'da da Ünye kazasında bir kişi. Bu itibarla bugünkü son haberlere göre vatandaş kaybı (2 719) dur. Yaralı miktarı daha az görülüyor. Belki zelzele gece vukubulduğu için kurtulabilen daha az olmuştur.

Çankırı'nın Ilgaz kaza merkezinde ve köylerinde (42) vatandaş ağır yaralıdır. Kastamonu'nun Tosya'sında (300) kişi, Taşköprü'de (250), Daday'da (207) kişi ağır yaralıdır.

Çorum vilâyetinde (319), Osmanek'ta; (34), İskilip'te (16), Çorum merkezinde olarak (369), kişidir.

Amasya'da : (39) merkezde, (180) Merzifon'da (60) Gümüşhacı köyünde olarak (269) kişidir.

Tokad'da : (163) ü Erbaa'da, (5) i Zile'de, (2) si merkezde ve köylerde üçü olarak (173) kişiyi bulmaktadır.

Sinob'ta bir kişi, Ordu'da 3 vatandaş ki min-haysülmecmu (1084) vatandaş ağır yaralıdır.

Zelzele haberleri merkeze aksettiği andan itibaren Hükümetçe ve Kızılâyca derhal yardıma başlanmıştır. Şimdiye kadar Kızılây tarafından Lâdik, Havza Vezir köprü mıntakası için Samsun vilâyetine (1000) çadır, 8 sandık ilâç beş ton çivi ve 30 000 lira gönderilmiştir.

Osmanek'a, (500) çadır, 2 sandık ilâç, 5 000

lira; Ilgaz için de 250 çadır, 4 sandık mualece, bir ton çivi, 2000 lira gönderilmiştir.

Tosya için Kastamonu vilâyetine, 1000 çadır, 10 sandık ilâç, bir ton çivi 100 gemici feneri, 30 000 lira.

Amasya'ya 100 çadır, iki ton çivi 2 000 lira. Erbaa'ya, 250 çadır, dört sandık ilâç, 10 000 lira;

Boyabad'a; 500 lira;

Ayrıca bu mıntakalara, erzak mübayaa edilip sevkedilmesi için Sivas'a 5 000 lira gönderilmiştir.

Sihhat vekâleti en yakın mıntakalardan ter-tip ettiği sıhhi ekipleri derhal buralara göndermiştir ve yine bu yerlerin ve yakın mıntakaların hastahanelerini bu yaralı vatandaşlara tahsis etmiştir. Sihhat vekili arkadaşımız da vaziyeti bizzat yakından görmek ve idare etmek için bu mıntakalara hareket etmiş bulunmaktadır. Civardaki Askerî birlikler gerek sıhhi teşkilât-larıyla, gerek istihkâm kıtaları ile derhal bu mıntakalarda yardım vazifesine koşmuştur. Nafia vekâleti teknil teşkilâtına lâzımgelen muavenetin yapılması için emir vermiştir. Valiler hemen hemen hepsi bu mıntakalardadır. Hükümetin teknil teşkilâtiyle vatandaşların ıstrabını hafifletmek gayretindedir. Mâruzatım bundan ibarettir.

H. ÇORUK (Kastamonu) -- Enkazlar tamamiyle temizlendi mi? Biliyoruz, Erzincan zelzelesinden 17 gün sonra bir kızmın enkaz altından çıktığını işittik.

DAHİLİYE V. HİLMİ URAN (Seyhan) — Bir defa gerek ölmüş, gerek yaralı diye arzet-tiğim vatandaşlar için hakiki rakam arzetmediğimi ifade etmiş bulunuyorum. Çünkü saha çok geniştir, kıstır, köyleri ihtiva etmektedir, daima mütemmim malûmat almaktayız. Enkaz arasın-dan ölü olarakta yaralı olarakta vatandaşlar çıkarılmaktadır. Enkazın kaldırılması takdir buyurursunuz ki 24-48 saatlik mesele değildir. Uzun zamana ihtiyacı vardır. Arzettiğim gibi en yakın ordu birlikleri, istihkâm bölükleriyle yardım etmektedir. İdare âmirleri de halktan teşkil ettikleri ekiplerle iş başındadırlar.

H. ÇORUK (Kastamonu) — Bu vilâyetlere biraz benzin fazla vereselerde motörlü vesait işliyeblisin. Hükümetten bunu rica ediyorum.

TİCARET V. C. SİREN (Bozü) — Benzin ve gaz emri verilmiştir.

N. KÜÇÜKA (Denizli) — Felâketzedelere bir baba sefkatiyle yardıma koşan Hükümetimize teşekkürü borç biliriz. Cumhuriyet Hükümetinin teessüsünden beri vatandaşlara gösterilen yardımlara şahit olmakla müftehir olduğumu bu vesile ile de arzederim, ancak bu gibi vilâyetlerde Hükümetin yardımını felâketin vukuundan sonra felâketzedelere imdattan ibaret kalıyor, halbuki binlerce vatandaşın hayatına

canına mal oluyor, binlerce sakat kalıyor, meskenleri harap oluyor, bir çok eşler, analar inim inim iniyor ve asırlardanberi bu yüzden meydana gelen servetler heder olup gidiyor. Bütün bu felâketleri önlemek için çare araştırmak maksadıyla huzurunuzda çıktım. Bunun için Hükümetten bir ricada bulunacağım. Yüksek Heyetinizce muvafık görülürse mâruzatımın bir şekle bağlanmasını rica edeceğim.

Yersarsıntısı Türkiye'nin ötedenberi en büyük facialarındandır. Bir çok şehirler ve kasabalar ve köyler bu suretle harap olmuştur. Bu depremlerin harpten ziyade tahribatını görmüşüzdür, fakat önlemek çaresini maalesef düşünmemiştik. Filhakika tabiat kanunu değiştirilemez. Buna mâni olmak için fennî bir şekil yoktur. Fakat tesirlerinden siyanet inkâmı vardır. Biz bu siyanet tedbirlerini araştırdık. Binaları, meskenlerimizi mukavim bir şekilde kuralım. Dünyanın sık sık zelzele vukubulan Japonya, İtalya ve Yunanistan gibi bir çok yerlerde inşaat tarzında âfete mukavemet tedbirleri bulunmuştur. İklim ve vaziyetimiz icabı biz de bunları tatbik edelim. Henüz bizde bu tarzı inşaaata dair ahkâm yoktur. Gerçi yapı ve yollar kanununun bir maddesinde taş ve tuğla bulunan yerlerde yapılacak inşaat bunlarla yapılır diye bir kayıt vardır. Ancak bu da belediye hududuna münhasırdır ve pek te yersarsıntısına değil yangına karşı bir tedbir olabilir. Köylerde kasabalarda depremlerden müteessir olan binaların çoğu toprak ve çamurla yapılan binalardır. Bu mahallerde bazılarının yıkıldığını görüyoruz ve bunların tarzı inşaaatı incelemeler yapmak zaruretindeyiz. Mevcut binalar üzerinde tetkikat yapmak ve yeni inşaatın tarzını araştırmak ve bunun icapları hakkında bir rapor hazırlamak üzere Nafia, Dahiliye ve Sıhhat vekâletleri tarafından bir heyeti fennîye teşkil edilmesini ve bir rapor hazırlanmasını ve buna nazaran bir lâyihamın nizamlaştırılarak Meclise verilmesini reyinize arz ediyorum.

REİS — Emin Sazak.

E. SAZAK (Eskişehir) — Efendim, şehirlerde, kasabalarda halk yıkılmıyan evlere filân belki yerleşebilir. Yalnız köylülerin hayvanı var, ahır var, samanlığı var. Binaenaleyh bu işte diğer vekâletlerle beraber Ziraat vekâletinin de hemen harekete geçerek buralara, kerestesi olmıyan yerlere kereste yetiştirmek ve bol çivi göndermek lâzımdır ve hattâ tohumu yanmış sair köylü varsa, bunlar şimdi ihmal edilirse üç beş senede kalkınmazlar, Vakti geçmeden, imece usulüyle mi olacak, ne şekilde icabederse, tarlalarının ektilmesi ve köylüye yardım edilmesi lâzımdır. Şehirliye yaptığımız yardım şeklinde yapılmayıp, bunlara bilhassa kereste, çivi ve sair her ne lâzımsa, Ziraat vekâletinden, Dahiliye ve Nafia vekâletlerinden daha fazla

köylü işiyle alâkadar olmalarını rica edeceğim. Diğer cihetten Hükümetin hassas ve çabuk harekete geçtiğini görüyoruz, hakikaten bu, büyük bir intibah hâsıl ettiğine delildir. Muvafak işler gördüler. Bendeniz Dahiliye vekilinden rica edeceğim, yıkılan bu köylerde kış gelmeden evvel, kışa nihayet on on beş gün kalmıştır, iyi kötü tedarik edilecek vasıtalarla ahırlarının mutlak yaptırılmasında kendilerini mesul addetsinler. Ziraat vekâleti de Orman Umum müdürlüğüne emir versin, keresteleri temin olunsun. Bendeniz bunu rica ediyorum. Hilmi Bey arkadaşımızın dediği gibi, keşke bütün evler ahşap olsaydı kerpiç altından adam çıkarmak zorluğu olmazdı. Millî Müdafaa vekili de icabederse bu işlere yardım ettirsinler. Bir çok vatandaş kurtulmuş olur.

B. ATALAY (Kütahya) — Arkadaşlar, evvelce de söylemiştim, sırası gelmişken, şimdi yine tekrar ediyorum. Bu memleket zelzeleli bir memleketdir. Dikili'den başlar Kirşehir'ine, Erzinan'a memleketin şurasına, burasına gider. Tarih de en büyük zelzelelerin buralarda olduğunu kaydediyor; Roma ve Bizans eserlerini Türkler değil, zelzeleler yıktı diyor.

En çok korkum, yeni yapılan şehirdendir. Orada ev almış olan arkadaşlar bilirler. Duvarları çatladı, durup dururken evlerin. Kaç senedenberi yapılan evleri de görüyoruz. 3 - 4 kat yapılıyor. Kenarlarında, pencere aralarından bir çoklarında bağlantı demir ve çimento bulunmuyor. Tek tuğla örüp gidiyorlar. Tanrı göstermesin ufak bir sarsıntı ile leblebi gibi yığılacak bunlar. Eski Roma eserlerini görün. Koskoca mermerler ortasından çatlamıştır. Bunları çatlatan zelzeledir. Arkadaşlar. Nerede kaldı ki bizim bağlantısız binalarımız, kendi kendine yıkılacaktır. Bunun için gerek memleketin nüfusunu korumak ve gerek memleketin servetini korumak maksadıyla Dahiliye ve Nafia vekâletleri birleşerek, Türkiye için bir yapı sistemi vücuda getirmelidir. O da; benim bildiğime göre; hıms dediğimiz sistemdir. Ne güzel, ne orijinal şeydir bu. Diğer memleketleri taklit ederek 4 - 5 katlı apartmanlar yapıyoruz. Burası Nevyork değildir, burası Anadolu'dur, zelzeleli bir muhittir. O şekilde, vakit geçirmeden ve bir gün başımıza bir kaza gelmeden - memleketin istidadı budur - memleketin ihtiyacı tabiisine uygun sistem hangisi ise onu aramalı, bulmalı ve üç kattan fazla ev yaptırmamalı. Bir gün bu binaların hâk ile yeksan olacağını zannederim, korkuyorum arkadaşlar.

Başka zamanlarda, başka devirlerde geçmiş olan şeyler bize örnek olmalı, tanık olmalı. Bunlardan örnek almazsak tabiatın vereceği ceza, allâh esirgesin, çok ağır olacaktır.

Gl. K. KARABEKİR (İstanbul) — Benim, Dahiliye vekili arkadaşımın bir ricam var. Bu yaz ben bir hayli köyleri gezdim, gördüm: Orada bir çok evler şakulünü tamamen kaybetmiştir. Evler eğri duvarlarla duruyorlar. Nahiye müdürüyle, kaymakamla gezdim, sureti katiyede bunlarla alâkadar görünmüyorlar. Bir tamim etsinler bu gibi şakulünü kaybetmiş evleri, duvarları, zaten çoğu kerpiçtendir, kaldırmalı ve ya tamir ettirmeli.

İkincisi; bütün köy evlerinin tavan ağaçları kerpiğin üzerine binmiştir. Büyük bir masraf olmaz, bütün vekâletler elbirliğiyle yardım ederek bunları askıya aldırılmalıdır. Yanlara birer giriş, altlarına iki de şakuli giriş. Vakti hali müsait olanlar kendilerine yardım edildiği takdirde bunu memnuniyetle yapacaklardır. Birinci ricam bir emirle mümkündür. Bütün memlekette bütün memurların nahiye müdürlerine kadar eğri evlerle ve duvarlarla alâkadar olsunlar. Çünkü aynı şeyden felâket tekerrür edip gidiyor. Görüyoruz ki facia daha çok kerpiç ve şakulünü kaybetmiş evlerde olmaktadır.

İkincisi de icabeden hazırlıklarla, bu damları vakit geçirmeden askıya almağa gayret etsinler.

NAFİA VEKİLİ S. DAY (Trabzon) — Efendim, Adapazarı zelzelesi münasebetiyle Yüksek heyetinizde zelzele mevzuu konuşulurken Belediye yapı ve yollar kanununda zelzeleye ait hükümler mevcut olmadığından bu kanunda bazı tadilat yapılması istenmişti. Arkadaşlarımızın da tekrar ettikleri gibi Belediye yapı ve yollar kanununda zelzeleye ait bir kayıt olmadığına göre yeni bir lâyiha hazırlamak lüzumuna Hükümetçe de zaruret görüldü. Nafia vekâleti bu maksatla bir lâyiha hazırlamış bulunuyor, bu lâyihada zelzeleye ve aynı zamanda yangına muhavemet esasları gözönünde tutulmuştur. Hükümetçe tetkik edildikten sonra Meclisi Âliye arzedecektir. Memleketimiz zelzele muntakası olmasına rağmen Mühendis mektebinde şimdiye kadar buna ait ders ve etütler ve mevzuatımızda buna ait tedbirlere dair hükümler yoktu. Felâketzedelere karşı alınacak yardım tedbirlerine gelince : Vaziyetin icabiyle mütenasip ve elimizden gelen imkânlar dahilinde çalışacağımızı bendeniz de ilâveten arzederim.

Dr. A. S. DELİLBAŞI (Kütahya) — Bir sual. Muhterem arkadaşlar, hepiniz benim gibi ajans haberleri olarak radyoda dinlemişsinizdir. Havza - Lâdik arasında olan demiryolunun 30 kilometrelik bir kısmı tamamiyle kabili istimal olmıyacak bir şekilde bozulmuş ve üzerinde münakalât durmuştur. Acaba tahribat yalnız bu şebekeye mi münhasırdır? Yoksa diğer yerlerde de var mıdır? Takdir buyurursunuz ki bizim için münakalâtın büyük kıymeti vardır. Eğer tahribat varsa bunlar nerelerdedir ve alman tertibatı Münakalât vekilinden rica ediyorum.

MÜNAKALÂT V. A. F. CEBESÖY (Konya)

— Arkadaşlar, zelzele olduğu zaman yalnız Lâdik'le Havza arasındaki bazı tünellerde çatlaklık ve harekete mâni harabiyet olmuştur. Diğer noktalarda da ufak tefek yine böyle tahribat olmuştur, amma münakalâta tesir edecek vaziyette değildir. 24 saat zarfında her taraftan gösterilen gayret ve ihtimam sayesinde bugün hiç bir tarafta münakaleyi sekte dar edecek bir vaziyet yoktur ve şimendiferlerimiz doğruca Samsun'a gidip gelmektedir. Bazı posta merkezlerimiz yıkılmıştır. Meselâ Ilgaz'da, Tosya'da ve sair mahallerde, buna rağmen çadırlar kurulmuş ve 24 saat zarfında muhabere temin edilmiştir. Şu dakikada memleketin hiç bir tarafında ne telgraf muhaberatı, ne de şimendifer münakalâtı hiç bir sekteye uğramamıştır. Şimendiferlerimiz muntazaman hareket etmektedir.

H. ÇORUK (Kastamonu) — Ekser böyle fevkalâde vaziyetlerde telgraf muhabereleleri inkıtaat uğruyor. Acaba bu muhaberatı hiç olmazsa vilâyet merkezlerini telsizle teğiz ederek onunla temin etmenin imkânı yok mudur? Vekâlet bunun için bir şey düşünüyor mu?

MÜNAKALÂT V. A. F. CEBESÖY (Konya) — Posta, telgraf umum müdürlüğü bu gibi ahvalde veyahut bunun fevkinde olan ahvalde muayyen yerlerde telsiz postaları kurulması için bir plân hazırlamıştır. Fakat bu, zaman ve malzeme meselesidir. İlk fırsat zuhurunda bunu da yapmağa gayret edeceğiz.

REİS — Söz Maliye vekilindedir.

MALİYE VEKİLİ F. AĞRALI (Elâzığ) — Arkadaşlar, bugünkü gelen evrakta birinci maddeyi teşkil eden Toprak mahsulleri vergisi kanununa ek kanun lâyihası vardır. Bu lâyiha bu verginin cibayetinde tesadüf edilen bazı müşkülâtın izalesi için tanzim ve takdim edilmiştir. Yüksek heyetinizin malûmu olduğu üzere vergi cibayet mevsimi olması itibariyle biran evvel mevkii tatbika konması lâzımeden olduğu teslim edilir. Binaenaleyh havale edilmiş olduğu Ziraat, Ticaret, İktisat, Maliye ve Bütçe encümenlerinden mürekkep, tensip buyurulacak miktarda âza tefrikiyle bir Muvakkat encümen teşkiline müsaade buyurmanızı rica ediyorum.

REİS — Maliye vekiline, gelen evrakın bir numarasındaki Toprak mahsulleri kanun lâyihasının havale edilmiş olduğu encümenlerden bir miktar âza almak suretiyle bir Muvakkat encümen teşkili talebedilmektedir.

G. PEKEL (Tokat) — Eskiden bu kanun lâyihası müzakere edilirken Dahiliye encümeninden de âza bulunmuştu. Yine iştirak ederse iyi olur. Bunu teklif ediyorum.

REİS — Daha evvel Dahiliye encümeninden de âza iştirak ettiği için bu sefer de Dahiliye encümeninden de âza katılması teklif ediliyor. Bu suretle altı encümenenden dörder âza iştiraki

suretiyle bir Muvakkat encümen teşkilini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler...

Kabul edilmiştir.
Ruznameye geçiyoruz.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Bilecik mebusu Kasım Gülek'in, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi Devlet teşekküllerinin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Muvakkat encümen mazbatası (2/34) [1]*

REİS — Bunun için encümen müstaceliyet teklif ediyor. Bu teklifi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi teşekküllerin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanunun beşinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun

MADDE 1. — 3460 sayılı kanunun beşinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerin Umumî Heyeti, Başvekilin veya vekillerden tevkil edeceği bir zatin reisliği altında Maliye, İktisat, Ziraat ve Ticaret vekilleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe, Adliye, Divanı muhasebat, Maliye, İktisat, Ziraat ve Ticaret encümenleri reis ve Reis vekilleriyle mazbata muharrirleri ve kâtiplerinden ve bu encümenlerin her teşriî yıl için kendi âzası arasından seçecekleri beşer zatten ve Divanı muhasebat Birinci reısından ve Umumî murakabe heyeti Reisiyle bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerle sermaye-

[1] 7 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

leri bir milyon Türk lirasından fazla olan Millî bankaların idare meclisi reis ve umum müdürlerinden tereküp eder.

Umumî murakabe heyeti reisi Murakabe heyetinin mesaisine taallük eden ve bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerin idare meclisi reis ve umum müdürleri mensup oldukları teşekkülleri alâkalandıran işlerde rey veremezler.

Umumî Heyet Başvekilin dâvetiyle toplanır. Toplanılacak gün bir hafta evvel ilân olunur.

Umumî Heyetin içtima nı sabı mürettep adedin mutlak ekseriyetidir. Kararlar mevcudun ekseriyetiyle verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Çarşamba günü için ruzname tertip edilememiştir. Bu itibarla kabul buyurduğunuz takdirde cuma günü içtima edelim.

(Muvafık sesleri).

Cuma günü içtima etmek üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 15,35

S. Sayısı : 7

Bilecik mebusu Kasım Gülek'in, Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi teşekküllerin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkında 3460 sayılı kanunun 5 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Muvakkat encümen mazbatası (2/24)

17 . XI . 1948

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3460 sayılı kanunun 5 nci maddesi, umumî heyete dahil vekâletlerle encümenleri tesbit ederken takip ettiği esaslardan biri de, kendilerine mezkûr kanuna tabi teşekküllere bağlı bulunan bütün vekâletlerle bunlara mütenazır Meclis encümenlerinin Umumî Heyette temsil olunması olmuştur. Ancak kanunun tedvini zamanında mevcut vekâlet ve encümenlere göre yazılmış bulunduğundan, sonradan teşekkül eden Ticaret vekâleti ile Ticaret encümeni Umumî Heyete dahil vekâlet ve encümenler arasında zikredilmemiştir. Metindeki bu boşluğu doldurmak maksadıyla bağlı kanun teklifini takdim ediyorum. Gereğinin yapılmasına yüksek müsaadelerini derin saygılarımla dilerim.

Bilecik
K. Gülek

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.
Muvakkat encümen
Esasa No. 2/24
Karar No. 2

25 . XI . 1948

Yüksek Reisliğe

Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan İktisadi teşekküllerin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460 sayılı kanunun beşinci maddesinin değiştirilmesine dair Bilecik mebusu Kasım Gülek tarafından verilerek İktisat, Maliye, Ticaret ve Bütçe encümenlerinden seçilen beşer âzadan mürekkep Muvakkat encümenimize havale edilen kanun teklifi müzakere edildi.

Dahilî Nizamnamenin 22 nci maddesinin 16 VII . 1943 tarihli tadilatıyla kabul edilmiş olan Ticaret encümeni, 3460 sayılı ve 17 . VI . 1938 tarihli kanunun beşinci maddesinde İktisadi

Devlet teşekkülleri umumî heyetinin tadadı olarak beyan edilen teşekkül tarzında tabiatıyla zikredilmemiş bulunmaktadır.

Ticaret vekâletiyle Ticaret encümeninin iş-tigal mevzuları itibariyle bu umumî heyete girmelerini lüzumlu gören Encümenimiz vâkı teklifi kabul ve bu maksatla 3460 sayılı kanunda yapılması teklif olunan tadili tasvip eylemiştir.

Hâlen çalışmakta bulunan İktisadi Devlet teşekkülleri umumî heyetinin mesaisine Ticaret vekâleti ve Encümenin de biran evvel işti-

rakini temin için müstacelen müzakeresi ricasıyla işbu mazbatamız Yüksek Reisliğe sunulur.

Muvakkat En. Rs.	M. M.	Kâtip
İstanbul	Giresun	Ankara
H. Kortel	A. Sayar	A. Çubukcu

Antalya	Bitlis	Gaziantep
Dr. G. Kahrâman	B. Osma	Ş. Özdemir
İğel	İstanbul	Kastamonu
Dr. M. Berker	G. B. Göker	H. Çelen
Kastamonu	Rize	Tokad
H. Çoruk	T. B. Balta	C. Kovali
		Z. Arkant

BÜLCÜK MEBUSU KASIM GÜLEK'İN TEKLİFİ

*Sermayesinin tamamı Devlet tarafından veril-
mek suretiyle kurulan İktisadî teşekküllerin teş-
kilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 3460
sayılı kanunun beşinci maddesinin değiştiril-
mesine dair kanun teklifi*

MADDE 1. — 3460 sayılı kanunun beşinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerin Umumi Heyeti, Başvekilin veya vekillerden tevkil edeceği bir zatın reisliği altında Maliye, İktisat, Ziraat ve Ticaret vekilleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe, Adliye, Divanı muhasebat, Maliye, İktisat, Ziraat ve Ticaret encümenleri reis ve reis vekilleriyle mazbata muharrirleri ve kâtiplerden ve bu encümenlerin her teşriî yıl için kendi âzası arasından seçecekleri beşer zattan ve Divanı muhasebat Birinci Reisinden ve Umumi Murakabe Heyeti Reisiyle bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerle sermayeleri bir milyon Türk lirasından fazla olan Millî bankaların idare meclisi reis ve umum müdür-

lerinden terekkiüp eder.

Umumi Murakabe Heyeti Reisi Murakabe Heyetinin mesaisine tallük eden ve bu kanun hükümlerine tabi teşekküllerin idare meclisi reis ve umum müdürleri mensup oldukları teşekkülleri alâkalandıran işlerde rey vermezler.

Umumi Heyet Başvekilin davetiyle toplanır. Toplanılacak gün bir hafta evvel ilân olunur.

Umumi Heyetin içtima nıسابı mürettep adedin mutlak ekseriyetidir. Kararlar mevcudun ekseriyetiyle verilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.